L-Eżamijiet Annwali tal-Iskejjel Sekondarji 2015

IR-RABA' SENA	IL-MALTI	L-ISKEMA TAL-MARKI

		Il-Marki	Il-Kummenti
IL-FEHIM MIS-SMIGĦ		**10 marki**	
F'din it-taqsima ma jitnaqqsux marki għall-ortografija.			
1.	a. disa' darbiet	**marka**	
2.	ċ. 12-il darba aktar mill-foqra.	**marka**	
3.	• Foster • irduppjaw id-dħul finanzjarju tagħhom	**2 marki**	marka għal kull tweġiba
4.	benefiċċji miksuba mit-taxxi	**marka**	aċċetta wkoll tweġibiet b'tifsira simili
5.	biljun ruħ	**marka**	
6.	banek privati	**marka**	iridu jingħataw iż-żewġ kelmiet biex tingħata l-marka
7.	40	**marka**	aċċetta wkoll "erbgħin"
8.	terz; ⅓	**marka**	aċċetta wkoll "wieħed minn tlieta"
9.	2 dollari	**marka**	aċċetta wkoll "żewġ dollari"
L-EWWEL TAQSIMA: IL-LINGWA		**50 marka**	
1A	**FEHIM IT-TEST**	**10 marki**	
F'din it-taqsima ma jitnaqqsux marki għall-ortografija.			
1.	Din l-istqarrija tfisser li: • l-ħobż hu xi ħaġa li ssibu f'kull pajjiż tad-dinja ("universali") • fl-istess ħin kull pajjiż għandu l-mod tiegħu kif jagħmlu ("partikulari")	**2 marki**	agħti marka għal kull parti mit-tweġiba; aċċetta wkoll kull tweġiba b'tifsira simili
2.	• Il-Marsa kien hemm ħafna malarja minħabba l-ilma qiegħed • għaldaqstant ħarġet liġi li ordnat li l-fran tal-ħobż	**2 marki**	marka għal kull tweġiba; aċċetta wkoll kull tweġibiet b'tifsira simili

	kellhom jinbnew in-naħa ta' Ħal Qormi ħalli d-duħħan li joħroġ miċ-ċmieni, ibiegħed il-marda lil hemm.		
3.	Il-Gvernijiet ħarġu liġijiet biex jirregolaw: • il-bini tal-fran • il-kwalità tal-ħobż • il-prezz tal-ħobż.	**2 marki**	l-istudenti mistennija jagħtu żewġ tweġibiet minn dawn it-tlieta u tingħata marka għal kull tweġiba
4.	Il-ħobż tal-maħlut kien magħmul minn qamħirrun, xgħir u qamħ u kellu lewnu ikrah. Minħabba f'hekk seta' ma kienx popolari ma' kulħadd.	**marka**	aċċetta wkoll kull tweġiba b'tifsira simili
5.	Il-ftira Maltija hija ħobż biż-żejt u taħwir ieħor filwaqt li dik Għawdxija jkun fiha għadd ta' ingredjenti partikulari li Malta m'aħniex imdorrijin nagħmlu mal-ftira.	**3 marki**	aċċetta wkoll kull tweġiba b'tifsira simili
1B	**GĦARFIEN IL-LINGWA**	**5 marki**	
F'din it-taqsima ma jitnaqqsux marki għall-ortografija.			
1.	(i) jipprovdi/jagħti	**marka**	aċċetta wkoll kull tweġiba b'tifsira simili
	(ii) in-naħat/l-inħawi	**marka**	aċċetta wkoll kull tweġiba b'tifsira simili
2.	Mhux kulħadd għandu l-istess gosti u preferenzi tal-ħobż Malti.	**marka**	aċċetta wkoll kull tweġiba b'tifsira simili
3.	"ħabbieża" u "furnara"	**marka**	biex tingħata l-marka jridu jingħataw iż-żewġ sinonimi
4.	• permezz tal-kelma "missirijietna" l-awtur qed joħodna lura fiż-żmien u d-drawwiet tal-imgħoddi • ried jurina n-nuqqas ta' għarfien u tagħlim li kien hawn fl-imgħoddi	**marka**	agħti ½ marka għal kull parti mit-tweġiba; aċċetta wkoll kull tweġiba b'tifsira simili
1Ċ	**IL-GRAMMATIKA**	**10 marki**	
Matul dan it-taħriġ jekk f'xi tweġiba l-istudenti jkollhom żball ortografiku ma jiħdux il-marka allokata.			
1.	ħarxa, kbira	**marka**	taċċettax aġġettivi li huma newtrali bħal *l-ogħla*

2.	bosta	**marka**	
3.	ir-Repubblika tal-Maċedonja; ix-Xmara Vardar; Sar; Ibħra Adrijatiku u Eġew; Danubju; il-Baħar l-Iswed	**marka**	waħda minnhom; aċċetta wkoll “Maċedonja”, “Vardar”, “Adrijatiku” u “Eġew”
4.	wied	**marka**	
5.	elfejn, seba’ mija u erbgħa u sittin	**marka**	importanti li n-numri jinkitbu sew; f’każ li l-konġunzjoni “u” titħalla barra imma n-numri jinkitbu tajjeb, agħti l-marka sħiħa
6.	ĊENTR	**marka**	
7.	-at	**marka**	
8.	għ-r-f	**marka**	
9.	mix-xmara tiżbokka fil-baħar	**marka**	trid tkun tajba kollha biex tingħata l-marka
10.	kienu jiddominaw	**marka**	trid tkun tajba kollha biex tingħata l-marka
1D	**IL-KITBA L-QASIRA**	**5 marki**	
Imxi mal-iskema ta’ marki li ġejja. L-istudenti jridu jagħżlu rapport (i) jew (ii). F’din it-taqsima jitnaqqsu l-marki għall-ortografija. F’każ li l-kitba tkun 10% anqas mill-ammont mitlub, naqqas marka għal kull 10 kelmiet nieqsa.			
	It-Titlu/Titlu xieraq	**marka**	
	L-Ortografija (titnaqqas il-marka jekk hemm 5 żbalji jew aktar).	**marka**	
	Il-Kontenut (i): importanti li jissemmew uħud mill-punti li ġejjin: • meta sar l-avveniment? • fejn sar l-avveniment? • kemm marru nies jarawh? • x’tip ta’ kanzunetti tkantaw? • x’qalu n-nies? • kemm dam għaddej il-kunċert?	**3 marki**	ara l-punti msemmija taħt “Il-Kontenut” fil-kolonna tal-ġenb
	Il-Kontenut (ii): importanti li jissemmew uħud mill-punti li ġejjin: • kemm ħadu sehem nies fl-avveniment? • kemm inġabru flus? • minn fejn bdiet il-ġirja? • fejn intemmet il-ġirja? • kulħadd kellu jiġri bilfors? • kien hemm min mexa minflok?	**3 marki**	ara l-punti msemmija taħt “Il-Kontenut” fil-kolonna tal-ġenb

1E	IL-KOMPONIMENT	20 marka	

Imxi mal-iskema ta' marki li ġejja. L-istudenti jridu jagħżlu titlu wieħed. F'din it-taqsima jitnaqqsu l-marki għall-ortografija. F'każ li l-kitba tkun 10% anqas mill-ammont mitlub, naqqas marka għal kull 10 kelmiet nieqsa.

L-ESPRESSJONI BIL-MALTI *l-użu tal-espressjonijiet, l-idjomi, il-vokabularju, il-punteġġjatura u l-binja tas-sentenzi*	Tajjeb ħafna (5)	Tajjeb (4)	Mhux ħażin (3)	Batut (2)	Batut Ħafna (1)
L-IDEAT FIL-KITBA *il-qbil mas-suġġett, is-sekwenza minn ħsieb għal ieħor, l-istil tal-kitba*	Tajjeb ħafna (5)	Tajjeb (4)	Mhux ħażin (3)	Batut (2)	Batut Ħafna (1)
L-IŻVILUPP TAL-KITBA *imqassma f'paragrafi bid-daħla, il-qalba u l-għeluq; il-qbil bejn il-partijiet kollha; il-ġeneru mħaddem tajjeb; fiha l-ammont ta' kliem mitlub*	Tajjeb ħafna (5)	Tajjeb (4)	Mhux ħażin (3)	Batut (2)	Batut Ħafna (1)
L-ORTOGRAFIJA	Bla żbalji ortografiċi (5)	Minn 2 sa 5 żbalji differenti (4)	Minn 6 sa 10 żbalji differenti (3)	Minn 11 sa 15-il żball differenti (2)	Minn 16 sa 20 żball differenti (1)

IT-TIENI TAQSIMA: IL-LETTERATURA		30 marka	
2A	**IR-REFERENZA GĦALL-KUNTEST: IL-POEŻIJA *(BEJN ĦALTEJN)***	**15-il marka**	

F'din it-taqsima ma jitnaqqsux marki għall-ortografija. L-istudenti jridu jagħżlu referenza għall-kuntest (i) jew (ii).

(i)	***Quo Vadis***		
1.	• it-tema ewlenija hi l-eżistenza • *tweġibiet varji*	**2 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba; fil-każ tat-tieni tweġiba jeżistu tweġibiet varji
2.	• il-poeta juża vers ħieles, flimkien ma' versi tronki u watja • biex jgħaddi b'ħeffa minn vers għall-ieħor biex jirrifletti l-għaġla tal-ħajja tan-nies	**2 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba; fil-każ tat-tieni tweġiba aċċetta tweġibiet varji li jagħmlu sens

3.		• versi: 13-14 (“mgħaġġlin” – “sejrin”) • versi: 15-16 (“sabar” – “qabar”) • versi: 14-15-16-17 (“sejrin” – “sabar” – “qabar” – “bnedmin”)	**marka**	tweġiba waħda minn dawn
4.	(i)	• versi: 19-20 (“Qatt ...”)	**marka**	
	(ii)	• vers: 3 (“imbiegħda mill-bqija ta’ ħutha) • vers: 6 (“ix-xwejħa ħarruba”) • vers: 7 (“magħtuba”) • vers: 9 (“qed tħares”) • vers: 10 (“ħa tara”) • vers: 12 (“taħseb”)	**marka**	tweġiba waħda minn dawn
	(iii)	kwalunkwe żewġ versi minn strofa 1; kwalunkwe żewġ versi minn strofa 2, versi 12-17, 21-24	**marka**	
5.		• Il-poeta jrid juri kemm l-ambjent jaffettwa l-mod kif il-ħarruba tirreaġixxi għal dak li qed iseħħ madwarha. • Fl-ewwel strofa naraw li l-ħarruba tinsab waħidha, fuq għolja mimlija ġebel (ħajja iebsa u diffiċli), ’il bogħod mis-siġar l-oħrajn, fin-nofs tal-wied, f’ambjent paxxut u komdu. Bis-saħħa ta’ dan, il-ħarruba tista’ tosserva n-nies għaddejjin madwarha, dejjem mgħaġġlin.	**2 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba; aċċetta wkoll tweġibiet simili; importanti li joħroġ il-punt li s-solitudni/l-ambjent iebes li tinsab fihom l-ħarruba jgħinuha tirrifletti
6.		• permezz ta’ din il-kelma, il-poeta jrid jippreżenta lill-bniedem bħala xi ħadd li moħħu biss fil-ġid tad-dinja u qed iwarrab valuri oħra li jsebbħu l-ħajja • *tweġibiet varji*	**3 marki**	jingħataw 2 marki għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba; fil-każ tat-tieni tweġiba jeżistu tweġibiet varji
7.		• mistoqsijiet rettoriċi • permezz ta’ dawn il-mistoqsijiet rettoriċi, l-għan tal-poeta mhuwiex li jsib tweġibiet imma li jnissel fina l-ħeġġa li naħsbu u nirriflettu fuq l-eżistenza tagħna	**2 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba; fil-każ tat-tieni tweġiba jeżistu tweġibiet varji
(ii)		***Niftakar ...***		
1.		għax f’din il-poeżija, il-poeta jiftakar kemm: • fil-ġurnata taż-żwieġ tiegħu ma’ martu • kif ukoll f’dakinhar tal-funeral ta’ martu	**2 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba
2.		• il-kuntrast ewlieni hu bejn dakinhar taż-żwieġ tal-poeta ma’ martu (ġurnata ta’ ferħ u festa) u dakinhar tal-funeral ta’ martu (ġurnata ta’ diqa u niket)	**3 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u 2 marki għat-tieni tweġiba (marka għall-punt u

		• il-ferħ taż-żwieġ joħroġ fl-ewwel strofa: il-qniepen idoqqu mota ferrieħa, il-fwieħa taż-żahar tal-fjur, il-wiċċ ħamrani tal-għarusa mimli ħeġġa, għaqda u ħolm fil-futur sabiħ • in-niket tal-funeral joħroġ fit-tieni strofa: il-qniepen idoqqu mota ta' niket, il-ħoss tal-kazzola, xbubija meqruda qabel iż-żmien, solitudini		marka għall-eżempji li jsaħħu l-punt imsemmi)
3.		• *is-sens tas-smigħ*: "tal-qniepen il-mota ferrieħa", "l-Ave Maria ta' Schubert"; *is-sens tax-xamm*: "taż-żahar il-fwieħa"; *is-sens tal-mess*: "l-għafsa ta' idek ma' driegħi"; *is-sens tal-ħars*: "l-ħeġġa ta' wiċċek ħamrani"; *is-sens tat-tegħim*: "imb'għad ix-xampanja" • l-użu tas-sensi jgħin biex il-poeżija tingħata libsa reali	**3 marki**	tingħata marka għas-sens, marka għall-eżempju (l-eżempji msemmija huma biss indikattivi) u marka għall-effett li jinħoloq (f'dan il-każ, aċċetta wkoll tweġibiet b'tifsira simili jew relevanti)
4.	(i)	• versi: 5-6-7 ("U ...") • versi: 21-22-23 ("U ...")	**marka**	tweġiba waħda minn dawn
	(ii)	• vers: 21 ("u l-kejk qisu torri bajdan")	**marka**	tagħtix il-marka jekk ma jissemmewx iż-żewġ elementi li bejniethom hemm ix-xebh
	(iii)	• id-dija u dawl • tfawwar bil-qawwa bir-ragħwa	**marka**	Aċċetta tweġibiet oħra
5.		• il-poeta juża vers ħieles, flimkien ma' versi tronki u watja • in-nuqqas ta' punteġġjatura jwassal biex il-qarrej iħoss ir-ritmu ferrieħi ta' din l-istrofa • juri l-għaġla tat-tifkiriet li ġejjien wara xulxin quddiem għajnejh	**2 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba; fil-każ tat-tieni tweġiba jeżistu tweġibiet varji
6.		kemm "iż-żahar tal-fjuri" u anke l-miżżewġin friski, qed jirrappreżentaw bidu ġdid: • "iż-żahar tal-fjuri" jirrappreżentaw il-bidu ta' ħajja ġdida li tagħti l-frott • permezz taż-żwieġ tagħhom, il-poeta u martu se jibdew ħajja ġdida bħala koppja li jagħtu l-frott fl-ulied li kien se jkollhom	**2 marki**	tingħata marka għall-ewwel tweġiba u marka għat-tieni tweġiba; aċċetta wkoll tweġibiet simili li jindikaw dan ix-xebh simboliku

<table>
<tr><td>2B</td><td colspan="3">IL-KOMPONIMENT LETTERARJU:
IR-RUMANZETT (IL-ĦARSA TA' RUŻANN)</td><td colspan="2">15-il marka</td></tr>
<tr><td colspan="6">Imxi mal-iskema ta' marki li ġejja. L-istudenti jridu jagħżlu komponiment letterarju (i) jew (ii). F'din it-taqsima jitnaqqsu l-marki għall-ortografija. F'każ li l-kitba tkun 10% anqas mill-ammont mitlub, naqqas marka għal kull 10 kelmiet nieqsa.</td></tr>
<tr><td>IL-BINJA TAL-KITBA
it-tagħrif mogħti hu marbut mal-mistoqsija; juri għarfien u analiżi tajba tat-test; il-kontenut huwa strutturat sewwa u jsegwi minn parti għall-oħra b'mod naturali</td><td>Tajjeb ħafna
(5)</td><td>Tajjeb
(4)</td><td>Mhux ħażin
(3)</td><td>Batut
(2)</td><td>Batut Ħafna
(1)</td></tr>
<tr><td>L-IDEAT FIL-KITBA
l-ideat huma mfissra b'mod ċar u msaħħa b'referenzi u/ jew kwotazzjonijiet mit-test imsemmi; tingħata l-interpretazzjoni u reazzjoni personali tat-test mistħarreġ</td><td>Tajjeb ħafna
(5)</td><td>Tajjeb
(4)</td><td>Mhux ħażin
(3)</td><td>Batut
(2)</td><td>Batut Ħafna
(1)</td></tr>
<tr><td>L-ORTOGRAFIJA</td><td>Bla żbalji ortografiċi

(5)</td><td>Minn 2 sa 5 żbalji differenti
(4)</td><td>Minn 6 sa 10 żbalji differenti
(3)</td><td>Minn 11 sa 15-il żball differenti
(2)</td><td>Minn 16 sa 20 żball differenti
(1)</td></tr>
</table>